

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. október 15.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi)
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása
- tagadószó egybeírása
- az ly- j tévesztése)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó részpontszámokat is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-lel kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát **mindkét** feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**:

Ha *négy feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló *négyenél több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs *négy* olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a fela-

---

datait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A tématarítás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Művelti sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértés**re adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 5 pont, illetve a hosszú feladatoknál a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 6 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 7 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elem-

nél a „*vagy*” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (3 és 4) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
  - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
  - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,33 pont kerekítve 23 pont; 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK
1. Zsidó vallás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Dávid   b) Mózes   c) Noé   d) Salamon

2. Frank uralkodók (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Klodvig	Kis Pippin	Nagy Károly
b, g	d, h	a, c, e, f

3. Jobbágyság helyzete (Összesen 4 pont)

- a) 1. kapuadó   4. (rendkívüli) hadiadó
(A helyes válaszok latin nyelvű megfelelője is elfogadható) (Elemenként 0,5 pont.)
- b) 1. 18   3. 30 (Elemenként 0,5 pont.)
- c) (Földesúri) terheik egységessé váltak. / Kialakult az egységes jobbágyság. *(Tartalmilag azonos, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- d) 1351 (1 pont)

4. Nagy földrajzi felfedezések (Összesen 4 pont.)

- a) A: azték, C: inka (Elemenként 0,5 pont.)
- b) 1. Spanyolország 2. Portugália (Elemenként 0,5 pont.)
- c) - acél / vas fegyverek / páncél,
 - ló,
 - betegségek / járványok / himlő,
 - helyi szövetségesek

(Bármely két tényező elfogadható, tetszőleges sorrendben, a helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más helyes válasz is elfogadható.)
 (Elemenként 1 pont.)

5. Rákóczi-szabadságharc (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) pénzhiány / kevés adó folyt be
- b) jobbágyság és nemesség ellentéte / rendi jogok fenntartása.
- c) függés XIV. Lajos támogatásától / a spanyol örökösödési háború eredményétől
- d) a kuruc hadsereg fegyelmetlensége / elavult szerkezete / harcmodor
(A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más helyes válasz is elfogadható.)

6. Napóleon (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- a) A: Habsburg Birodalom / Ausztria, B: Poroszország, C: Oroszország, D: Lengyelország / Varsói Nagyhercegség *(A helyes válaszok más történetileg és földrajzilag pontos megfogalmazásban is elfogadhatók.)*
- b) 3., 1., 2., 4.

7. Cigányság a dualizmus korában (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) előítéletes állítás: A cigányok nem szeretnek dolgozni.
 cáfolat: A cigányok többségének van munkája / csak kisebbségének (7,5%-ának, a háztartásbeliekkel együtt 17,9%-ának) nincs munkája.
- b) előítéletes állítás: A cigányokra jellemző(bb) a bűnöző életmód.
 cáfolat: A cigányok között kevesebb elítélt bűnöző volt, mint az országos átlag.
- c) előítéletes állítás: A cigányok vándorló életmódot folytatnak.
 cáfolat: A korszakban csak a cigányok töredéke (kb. 3%-a) vándorolt.
(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, amennyiben a három előítéletre – „dologtalanság”, „bűnözés”, „vándorlás” – utalnak és azokat az adatok alapján cáfolják.)
-

8. Világgazdaság (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Kérdések	1. grafikon	2. grafikon	mindkettő	egyik sem
a) Nőtt vagy csökkent az USA ipari termelése?	x			
b) Németországhoz képest nagyobb vagy kisebb az USA ipari termelése?		x		
c) Nőtt vagy csökkent a világ összes ipari termelése?	x			
d) Mekkora értékű volt a világ összes ipari termelése?				x
e) Nőtt vagy csökkent Németország ipari termelése?				x
f) Nőtt vagy csökkent a négy legjelentősebb európai nagyhatalom részesedése a világ ipari termeléséből?		x		

9. Magyarország a második világháborúban (Összesen 4 pont.)

a) Teleki Pál (1 pont)

b) irredentizmus (*Elfogadható még: irredenta*) (1 pont)

c) időpont: 1940. augusztus 30. helyszín: Bécs (Elemenként 0,5 pont.)

d) A háborúba való belépés. / A fegyveres semlegesség feladása. (*Tartalmilag azonos, más helyes válasz is elfogadható.*) (1 pont)**10. Kádár-korszak társadalmpolitikája (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)**a) A hatalom (viszonylagos) jólétet biztosított / engedményeket tett, cserébe elvárta a rendszer elfogadását. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható. Pont csak akkor adható, ha a vizsgázó mindkét oldalról megmagyarázta az alkut.*)b) A magántulajdon / magánvállalkozás engedélyezése. vagy A vagyoni különbségek növekedése. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)c) A háztáji magántulajdon volt. / A parasztok a háztájiban érdekeltek voltak a termelésben. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)**11. Közép- és Kelet-Európa nemzetiségei (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)**

a) orosz

b) Románia

c) horvát

12. Mai magyar alkotmányosság (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

országgyűlés	köztársasági elnök	kormány
c, e, g	a, b, h	d, f

(*Az egy oszlopban szereplő betűjelek más sorrendben is elfogadhatóak.*)

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Spárta társadalma (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a spártai társadalmat mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a társadalomszervezés szempontja az egyenlőségre törekvés / a katonai erő biztosítása volt).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Spárta a Peloponnészoszi-félszigeten fekszik, és utal a téma időbeliségére (pl. a poliszrendszer a Kr.e. VIII.–VII. századra alakult ki).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. társadalom, városállam, szabad, polgár.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti Lükurgosz intézkedésének lényegét (pl. vaspénz bevezetése, nemesfém-pénz betiltása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. célja az egyenlőtlenség felszámolása volt, a teljes egyenlőség megvalósíthatatlannak tűnt) vagy kitér az ezzel kapcsolatos történelmi álláspontokra (pl. Lükurgosz történetisége, egyenlőség megvalósulása és mértéke, vaspénz mint legenda, Spárta mint ideálkép). T Rögzíti a vázakép valamelyik elemét (pl. nehézfegyverzet, falanx harcmódor, fegyelmezettség), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Spárta katonailag szervezett polisz volt, katonailag a legerősebb polisz volt, a katonai erő fenntartása volt a cél).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a spártai társadalmi rétegeket, valamint feltárja jogaikat és kötelességeiket. T Rögzíti, hogy a teljes jogú spártaiak (homoioszok) feladata a katonáskodás volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. létszámuk néhány ezer / viszonylag csekély volt, az állam földet – és helótákat – utalt ki számukra). T Rögzíti, hogy a körülakók (perioikoszok) polgárjog / politikai jogok nélküli szabadok voltak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Spárta körüli falvakban éltek, ők foglalkoztak az iparral és kereskedelemmel, szükség esetén katonáskodtak is, létszámuk jóval nagyobb volt, mint a teljes jogúaké). T Rögzíti, hogy a helóták jogfosztott / szolgai helyzetű földművesek voltak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. számuk többszöröse volt a teljes jogúakénak, a teljes jogúak földjén dolgoztak, az őslakosság leszármazottai lehettek, saját családjuk / házuk volt, nem tekinthetők rabszolgáknak, kordában tartásukhoz volt szükség	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	a katonai erőre). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

14. Középkori társadalom**(hosszú)**

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a középkori társadalom rétegeit ismerteti és jellemzőiket elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be a középkori társadalom szerkezetét. Az elemzés bemutatja az egyes rétegek jellemzőit. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a bemutatott társadalomszerkezet a korai középkorban (az V–X. században) jött létre, és utal a téma valamely térbeli összetevőjére (pl. a volt Nyugatrómai / Frank Birodalom területe, városok hiánya, kolostorok a településektől távol).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. társadalom, egyház, földbirtok. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. szerzetes, kolostor, hűbéres, lovag, jobbágy, rend.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a kép a középkori társadalom három csoportját (papság, lovagok / nemesség, parasztság / jobbágyság) mutatja be, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. bemutatja a csoportok funkcióit: imádkozók, harcolók, dolgozók, a csoportok fontossági / előkelőségi sorrendben szerepelnek). T Rögzíti a kép valamely lényegi elemét (pl. a kolostor központja a templom, a szerzetesek közösen étkeztek, a kolostor ispotálllyal is rendelkezett, gazdasági épületek is vannak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szerzetesek életére szigorú szabályok / regula vonatkozott, a kolostor gazdaságilag önfenntartó volt / mintagazdaságként is működött, a kolostor szociális / kulturális szerepe jelentős).	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>T Rögzíti a frank törvény lényegét (pl. a katonáskodás földbirtokhoz van kötve, nem minden birtokos tudott katonáskodni, a nem katonáskodókat a katonáskodók „támogatására” szólítják fel), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a lovagi harcmódor nagyobb vagyont / birtokot követelt meg, elválík egymástól a harcolás és a földművelés, a földművelők alárendelődnek a harcolóknak).</p> <p>T Rögzíti a gót oklevélminta lényegét (pl. a földművelő használatra kapja a földet, cserébe szolgálatot ígér), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. elválík egymástól a föld tulajdonosa és művelője, a parasztság függő helyzetbe kerül, hasonlít a colonus jogviszonyra).</p>	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó feltárja a középkori társadalom szerkezetét, és bemutatja csoportjait.</p> <p>T Rögzíti, hogy a társadalomszerkezet alapja a földbirtoklás volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. városok / kereskedelem híján nem volt más jövedelemforrás, a földet a kiváltságos rétegek birtokolták).</p> <p>T Rögzíti, hogy a nemesség körében létrejött a hűbériség, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a hűbéres katonai szolgálattal tartozott, a hűbériség volt a közigazgatás / igazságszolgáltatás alapja is, hűbéri lánc / piramis alakult ki).</p> <p>T Rögzíti, hogy a parasztság jobbágyi függésbe került, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. jobbágytelke után szolgáltatásokkal tartozott, terményhányadot fizetett, munkajáradékkal / robottal tartozott, földesura igazságszolgáltatása alatt állt, szabad költözési jogot szerzett).</p> <p>T Rögzíti az egyházi hierarchia kialakulását, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. élén a római pápa állt, püspökségekre / egyházmegyékre tagolódott, alapja a plébániahálózat volt).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

15. Bolsevik ideológia		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a bolsevizmus ideológiáját és programját mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a bolsevik párt magát a társadalom élcsapatának tartotta, amelyik előbb a polgári, majd a proletár forradalomba vezeti azt).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a bolsevizmus a XIX–XX. század fordulójának Oroszországában alakult ki, vagy utal az 1905-ös / 1917-es forradalmakra.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. bolsevik, forradalom, proletár, tőkés.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti az első forrás valamely lényegi elemét (pl. Lenin az elmélet jelentőségét hangsúlyozza, a munkásmozgalom / szociáldemokrácia nemzetközi mozgalom, a bolsevikok élcsapatként tekintettek magukra), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bolsevikok világforgalomban törekszenek, tudományos elméletnek tekintik ideológiájukat, a társadalom erőszakos átalakítására törnek). T Rögzíti a második forrás valamely lényegi elemét (pl. Lenin szerint a polgári forradalmat támogatni kell, a burzsoázia nem viszi végig következetesen a forradalmat, a burzsoázia támaszkodhat a régi rendre), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ebből az elvből nőtt ki a permanens forradalom lenini elmélete, a polgári forradalom után proletárforradalmat akart, ezért támogatták 1905-ben / 1917-ben kezdetben a forradalmat).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a bolsevik programot, valamint feltárja az alapjául szolgáló ideológiát. T Rögzíti, hogy a bolsevikok az orosz szociáldemokrata párt egyik csoportja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nevük többséget jelent, szemben állnak a mensevikekkel, a bolsevikok a radikálisabb irányzat, más néven kommunisták). T Rögzíti, hogy a bolsevizmus marxista / kommunista politikai irányzat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. céljuk a magántulajdon felszámolása, az osztályok nélküli társadalom megteremtése, a proletárdiktatúra). T Rögzíti, hogy a bolsevikok vezetője Lenin, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Marx munkásságának továbbfejlesztése, emigrációba kényszerül, 1917-ben hatalomra jut) vagy rögzíti a bolsevik részvételt az	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	1905-ös / 1917-es forradalomban, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. 1905-ben polgári forradalom tör ki, a forradalmat végül leverik, 1917-ben újra polgári forradalom tör ki, a bolsevikok átveszik a hatalmat, polgárháború tör ki). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

16. Második ipari forradalom (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően az ipar új jelenségeit mutatja be a második ipari forradalom időszakában. Ismerteti a modern iparágakat. Bemutatja az új vállalatszervezési formákat. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a második ipari forradalom időszaka a XIX. század második felére és a XX. század elejére tehető, és utal a téma valamely térbeli vonatkozására (pl. az Egyesült Államok / Németország / Japán gyors fejlődése, iparvárosok / iparvidékek növekedése).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. tőke, gyár(ipar), fellendülés. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. második ipari forradalom, monopólium, részvénytársaság.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tény a képpel kapcsolatban (pl. a képen látható üzem a textilipar számára termelt, átalakította / szennyezte környezetét), és megállapítja a vegyipar megjelenését / fejlődését. T Rögzíti az első német gyógyszergyár növekedését (pl. műhelyből fejlődött óriásvállalattá), és megállapítja a gyógyszergyártás megjelenését / fellendülését. T Rögzíti a részvénytársaságok megjelenését / elterjedését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a részvényesek tulajdonrészt kaptak, ezzel jelentős tőkét lehetett felhalmozni, elterjedtek az /érték/ tőzsdék). T Rögzíti, hogy az Egyesült Államokban törvénytelené	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	nyilvánították a kereskedelem korlátozását <i>vagy</i> a monopóliumok létrehozását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezzel a fogyasztók érdekeit / a szabad versenyt védtek, az állam beavatkozott a gazdasági folyamatokba, elsőként az Egyesült Államokban születtek ilyen törvények).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja az ipar új jelenségeit, és rámutat hátterükre, jelentőségükre.</p> <p>T Rögzíti az acélgégyártás fellendülését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az új kohászati eljárások tették lehetővé, új vasércbányák nyíltak, elősegítette a hadiipar /a hajógyártás fellendülését, lehetővé tette toronyházak építését).</p> <p>T Rögzíti az autógyártás megindulását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a belső égésű motor feltalálása tette lehetővé, ösztönözte a kőolaj-finomítást, átalakította a közúti közlekedést, megjelent a futószalag a gyártásban).</p> <p>T Rögzíti az elektromosság felhasználásának széles körűvé válását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a villanymotor új erőforrást jelentett, az áram ipari felhasználását a transzformátor tette lehetővé, hozzájárult a hírközlés felgyorsulásához, az áram könnyen szállítható, a villanymotort szakaszosan is lehet működtetni, a villanyvilágítás lehetővé tette az éjszakai termelést is).</p> <p>T Rögzíti az óriásvállalatok létrejöttét / a monopóliumok elterjedését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez tőkekoncentrációval járt együtt, a tőkeigényes iparágak megjelenésével függött össze, kevésbé kötődtek a nemzeti piacokhoz) <i>vagy</i> bemutatja a monopóliumok egy típusát (pl. kartell: árak egyeztetése / piac felosztása önálló vállalatok közt, tröszt: azonos típusú termékeket gyártó vállalatok összeolvadása, konzern: különböző profilú, közös irányítás alatt álló vállalatok).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

17. Szent László és Könyves Kálmán (rövid)		
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Szent Lászlónak és Könyves Kálmánnak a kereszténységgel és a társadalmi renddel összefüggő törvényeit veti össze. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a papok házasságához való viszony változásának egyháztörténeti háttere).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti Szent László (1077–1095) és Könyves Kálmán (1095–1116) uralkodásának éveit, és utal arra, hogy Magyarországon uralkodtak.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. törvény, egyház, keresztény(ség), magántulajdon.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a papok házasságával kapcsolatos rendelkezések közti eltérést (pl. Szent László ideiglenesen engedélyezte a papok házasságának fenntartását, Könyves Kálmán viszont már feleségük elbocsátására kötelezte a papokat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a törvények háttérében a papi nőtlenség bevezetése állt, a változás az egyház álláspontjának megszilárdulásával / az investitúra küzdelem alakulásával magyarázható). T Rögzíti, hogy mindkét uralkodó tiltotta a kóborlást, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kóborlás háttérében a szabadok szolgáskorba süllyedése / a megyerendszer megszilárdulása / a magánföldesúri birtok kialakulása állt, a kóborlások gyakran tolvajlásból tartották fenn magukat, a kóborlások a trónviszályok időszakában váltak elterjedtté).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a két uralkodó legfontosabb törvényeit, és rávilágít jelentőségükre. T Rögzíti mindkét uralkodó törvényeinek jelentőségét (pl. az államalapítással létrejött társadalmi rend megszilárdítása, a királyi hatalom megerősítése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Szent István politikáját folytatták, az uralkodásukat megelőző időszakban trónviszályok / pogánylázadások voltak). T Rögzít egy kereszténységgel kapcsolatos rendelkezést (pl. a böjtölés / vasárnapi mise látogatásának előírása, a pogány szokások gyakorlásának büntetése, a tized fizetésének megerősítése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a keresztény vallás gyakorlására kötelezték az alattvalókat, a pogányság még jelen volt a társadalomban, biztosították az egyház működésének anyagi alapját).	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	T Rögzíti, hogy mindkét uralkodó büntette a tolvajlást, és tesz egy érdemi megállapítás erre vonatkozóan (pl. ez a magántulajdon védelmét szolgálta, háttérében a vagyoni különbségek növekedése állt, László törvényei szigorúbb / Kálmán törvényei enyhébb büntetést szabtak ki).	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

18. A török kiűzése**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a török kiűzésének történetét ismerteti és elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be a nemzetközi erőviszonyokat. Az elemzés feltárja a hadviselők céljait. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti Buda visszavételének (1686) és a karlócai békének (1699) a dátumát, és említi az eseménysor legalább két topográfiai elemét (pl. Bécs, Nagyharsány / Mohács, Zenta, Erdély, Temesköz, Belgrád / Nándorfehérvár, Rajna-vidék).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. háború, béke, szövetség. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. császár, pápa, hódoltság.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít a térkép valamelyik lényegi elemét (pl. lengyel és birodalmi felmentő sereg, a keresztény csapatok vezére Sobieski János, a török vezér Kara Musztafa, Bécsset komolyan megerősítették), és megállapítja, hogy (1683-ban) a törökök sikertelenül ostromolták Bécsset. T Rögzíti, hogy Thökölyt a törökök elfogták, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Thököly török vazallus volt, a kuruc fejedelemség összeomlott, a kuruc katonák átálltak, Thökölyt ki akarták adni a békéért a császárnak). T Rögzíti, hogy a császári csapatok megszállták Erdélyt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megszűnik az önálló Erdélyi Fejedelemség, Thököly újra a török oldalon	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>harcolt, Erdély fejedelme is Lipót lesz, Erdélyt nem csatolják Magyarországhoz).</p> <p>T Rögzíti, hogy a gúnynevek keresztényellenességgel / pogányokkal való szövetséggel vádolják XIV. Lajost, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. XIV. Lajos támadást intézett a Habsburgok ellen, kétfrontos háború alakult ki, megszegte a korábbi ígétét, megakasztotta a balkáni előrenyomulást, nem tudta megakadályozni a török kiűzését).</p>	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgáló feltárja a hadviselők céljait, és bemutatja a fontosabb hadműveleteket.</p> <p>T Rögzíti, hogy megalakult a Szent Liga/törökellenes szövetség alakult, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. tagjai a Habsburgok, Velence és Lengyelország, a pápa védnöksége alatt áll, Franciaország semlegességet vállalt).</p> <p>T Rögzíti, hogy visszafoglalták Budát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Lotharingiai Károly vezette a csapatokat, visszaverték a török felmentő sereget, nemzetközi haderő volt jelen).</p> <p>T Rögzít egy további lényeges hadi eseményt (pl. nagyharsányi csata / második mohácsi csata, Belgrád ostroma, zentai csata), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Savoyai Jenő lett a császári hadvezér, a haderő zömmel külföldi / német zsoldosokból állt, egyre több magyar katona vett részt a küzdelemben).</p> <p>T Rögzíti, hogy a Habsburg Birodalom békét kötött a törökkel, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Temesköz kivételével Magyarország felszabadult, véget ért a hódoltság kora, Magyarország a Habsburg Birodalom része maradt).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

19. Jobbágykérdés a reformkorban (rövid)		
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a jobbágytság helyzetét és a jobbágykérdés középpontba kerülését mutatja be az 1832–36. évi országgyűlésen. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az érdekegyesítés programjának megfogalmazása a jobbágykérdéssel összefüggésben).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Utal arra, hogy a tárgyalt események a reformkorban zajlottak le, és rögzít egyet a téma térbeli vonatkozásai közül (pl. a kolerafelkelésre az ország északkeleti megyéiben került sor, a jobbágyok falvakban / mezővárosokban laktak, az országgyűlés helyszíne Pozsony volt).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. reformkor, jobbágy, jobbágytelek, érdekegyesítés, örökváltság.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti az átlagos teleknagyság csökkenését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a jobbágyok számának növekedése / a népességnövekedés telekaprózódáshoz vezetett, nőtt a zsellérek száma, a jobbágyok többsége nem rendelkezett földdel). T Rögzíti Kölcsey felszólalásának valamely lényegi elemét (pl. utalt a jobbágyfelkelés veszélyére, megkérdőjelezte a jobbágyokkal szemben alkalmazott megtorlás értelmét, a jobbágyok felszabadítását javasolta), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. megfogalmazta az érdekegyesítés / polgári átalakulás / jogkiterjesztés gondolatát, ez liberális eszméket tükrözött).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a jobbágykérdés felmerülését az 1832–36. évi országgyűlésen, és rávilágít ennek hátterére, előzményeire. T Rögzíti a jobbágytság helyzetének alapvető jellemzőjét (pl. földesuruktól függtek, nem voltak tulajdonosai telküknek, az általuk használt telek fejében szolgáltatásokkal tartoztak földesuruknak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. nem rendelkeztek politikai jogokkal, nem tekintették őket a nemzet részének, a magyar társadalom rendi társadalom volt). T Rögzíti a kolerafelkelés valamely összetevőjét (pl. a járvány miatt elrendelt vesztegzár a jobbágyok megélhetését veszélyeztette, a jobbágyok bizalmatlanok voltak uraikkal szemben, csak a hadsereg tudta megfékezni), és megállapítja, hogy ez ráirányította a figyelmet a jobbágykérdésre <i>vagy</i> megállapítja, hogy egy újabb felkeléstől való félelem	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	<p>ösztönözte változtatásra a nemeseket.</p> <p>T Megmagyarázza az önkéntes örökváltság fogalmát (a jobbágy örökre megválthatta úrbéri terheit, ha megegyezett földesurával), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az önkéntes örökváltság ügye ekkor még elbukott az országgyűlésen, megvalósítása nehézségekbe ütközött) <i>vagy</i> megállapítja, hogy a felszabaduló jobbágyok szabad munkaerővé váltak.</p>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

20. Közjogi kérdés 1848/49-ben (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a közjogi kérdés alakulását mutatja be 1848 áprilisa és 1849 áprilisa között.</p> <p>Ismerteti a jelentősebb változásokat.</p> <p>Bemutatja a változások politikai, katonai hátterét.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti az áprilisi törvények szentesítésének (1848. április 11.) és a Függetlenségi Nyilatkozat kiadásának (1849. április 14.) dátumát, és utal arra, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom része volt / a Habsburg Birodalomtól szakadt el.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. kormány, alkotmány, függetlenség.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. szabadságharc, trónfosztás, áprilisi törvények.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Kossuth veszélyben látta az önálló magyar hadügy- és pénzügyminisztérium létét, úgy látta, bécsi körök a független magyar kormány felszámolására töreksenek, véleménye szerint Jelačić (Jellasics) támadása összefüggésben állt a magyar önállóság felszámolására való törekvésekkel) és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a hadügy- és a pénzügyminiszter jogköre tisztázatlan volt, Kossuth az áprilisi törvényekkel kivívott önállóságot féltette, Jelačićot az udvar bujtogatta a magyarok ellen, az osztrák kormányok kísérletet tettek az önálló magyar hadügy- és pénzügyminisztérium felszámolására / a birodalmi egység helyreállítására).</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a bécsi udvar Magyarország önállósága ellen indított támadást, Magyarország az önállóságát védi), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Kossuth ekkor még elfogadta, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom része, a szabadságharcot honvédő háborúnak tekintette, hajlandó lett volna megegyezni az udvarral).</p> <p>T Rögzíti a gúnyrajz egy lényegi elemét (pl. a kép a birodalmat ábrázolja, a láncra vert alakok a nemzetiségeket jelképezik, a kép felső részén álló alak az osztrákokat szimbolizálja), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kép utal a nemzetiségek elnyomására / Ferenc József teljhatalmára, az olmützi alkotmány a többi nemzetiséghez hasonlóan a magyarokat is jogfosztottá tette).</p> <p>T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a Függetlenségi Nyilatkozat az uralkodóházra hárította a felelősséget, Magyarország önállóságának felszámolását / a Magyarország ellen indított támadást nevezte meg a trónfosztás okaként), és megállapítja, hogy a Habsburgokat megfosztották trónjuktól.</p>	
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a közjogi viszony alakulását, és rávilágít a változások politikai, katonai hátterére.</p> <p>T Rögzíti, hogy az áprilisi törvények önálló kormányzatot biztosítottak Magyarország számára (felelős kormány és népképviselői országgyűlés alakult), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a forradalom eredménye volt, polgári / parlamentáris / alkotmányos rendszer jött létre, az áprilisi törvények nem tisztázták Ausztria és Magyarország közjogi viszonyát).</p> <p>T Rögzíti a szabadságharc kirobbanását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ennek előzménye az volt, hogy az uralkodó megkísérelte az áprilisi törvények visszavonását, a Batthyány-kormány lemondott, a magyar politikai vezetés egy része nem vállalta az udvarral való harcot, a hadsereg az áprilisi törvények visszaállításáért harcolt).</p> <p>T Rögzíti az olmützi / oktrojált alkotmány kiadását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez beolvasztotta volna Magyarországot a birodalomba, teljhatalmat adott az uralkodónak, lehetetlenné tette az udvar és a magyarok közti megegyezést).</p> <p>T Rögzíti a függetlenség kikiáltását, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a tavaszi hadjárat sikerei tették lehetővé, az olmützi alkotmányra válaszul született meg, a vezetés nemzetközi támogatást remélt, Magyarország nem kapott külföldi támogatást, az államforma kérdéséről nem döntöttek, az államfő Kossuth lett).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

21. Választójogi rendszer (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a rendszerváltás utáni magyar választási rendszert mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a képviselők számát csökkentették, és a szavazás kétfordulósból egyfordulós lett).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a rendszerváltásra 1989/90-ben került sor Magyarországon, <i>vagy</i> hogy választásokat négyévente tartanak.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. választójog, országgyűlés, képviselő, törvény.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy az országgyűlési képviselők számát (386-ról 199-re) csökkentették, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az Országgyűlés munkája olcsóbb lesz, nagyobbak lettek a választókerületek, ezzel együtt megszűntek a területi listák). T Rögzíti, hogy a választás kétfordulósból egyfordulós lesz, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a nagyobb pártoknak kedvez, összefogásra ösztönzi a kis pártokat, a választási eljárás egyszerűbb / gyorsabb, a szavazás a résztvevők számától függetlenül érvényes).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a magyar választási rendszert, valamint feltárja működését. T Rögzíti, hogy Magyarországon a választójog általános (és egyenlő), a választás pedig titkos (és közvetlen), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez megfelel a modern demokráciáknak, ezt az 1989-es Alkotmány / a 2011-es Alaptörvény rögzíti). T Rögzíti, hogy egyéni és listás mandátumokat lehet szerezni, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egyszerre	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	<p>érvényesül a többségi és az arányos elv, a korábbi rendszerben területi listák voltak / volt országos – kompenzációs - lista, az új rendszerben országos pártlista van - ami a töredékszavazatokon keresztül kompenzál is -, az egyéni választókerületek a nagyobb pártoknak kedveznek).</p> <p>T Rögzít még egy alapvető tény a választási rendszerről (pl. a választási ciklus négyéves, a pártoknak van bejutási küszöb, 18 év felett lehet választani, a választások tisztaságát választási bizottságok ellenőrzik, a választásokat kampány előzi meg), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. időközi választásokat is lehet tartani, a bejutási küszöböt emelték / módosították, a választási bizottságokba a pártok delegálnak tagokat, a kampányra költött pénzről el kell számolni).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

22. Magyar gazdaság az 1990-es években (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a magyar gazdaság átalakulását mutatja be az 1990-es években.</p> <p>Ismerteti az alapvető gazdasági változásokat.</p> <p>Bemutatja a jelentősebb gazdasági nehézségeket.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Utal arra, hogy a tárgyalt évtized a rendszerváltást közvetlenül követő időszak, és rögzíti a téma valamely térbeli vonatkozását (pl. nyitás a nyugati világ felé, a volt szocialista országokkal való kereskedelmi kapcsolatok visszaesése, a legfejlettebb régió Budapest és környéke, a leginkább elmaradott régió az északkeleti országrész).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. ipar, mezőgazdaság, szolgáltatások, külkereskedelem.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. rendszerváltás, piacgazdaság, magántulajdon.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tény a táblázat adatai alapján (pl. mezőgazdasági / ipari termelés arányának visszaesése, a</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>szolgáltatások arányának növekedése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a hagyományos ágazatok visszaszorultak, a harmadik szektor a legjelentősebb, a változások iránya összhangban áll a világgazdasági folyamatokkal, az ipari termelés visszaesése gyárak / bányák bezárását vonta maga után).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat adatai alapján (pl. a termelősövetkezetek visszaszorultak, az egyéni gazdálkodás vált a legjelentősebbé), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a változás a privatizáció / a kárpótlás következménye, az 1945-ös földosztás utáni állapotokat állították /részben/ vissza).</p> <p>T Rögzíti a külkereskedelmi forgalom növekedését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a nyugat felé való nyitás következménye volt, ezzel párhuzamosan a külkereskedelmi mérleg passzívvá vált).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a grafikon adatai alapján (pl. a korszak nagyobb részében csökkent a keresetek / nyugdíjak reálértéke, az évtized végén növekedésnek indult a keresetek / nyugdíjak reálértéke, a nyugdíjak többet veszítettek értékükből mint a keresetek), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. rámutat a változásoknak az inflációval / életszínvonallal való összefüggésére).</p>	
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a gazdasági változásokat, és rávilágít azok mozgatórugóira.</p> <p>T Rögzíti, hogy a rendszerváltás következtében (szociális) piacgazdaság jött létre, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a tervgazdálkodást / szocialista / vegyes gazdaságot váltotta fel, biztosították a vállalkozás szabadságát / a magántulajdon védelmét, teret nyert a piaci verseny, az állam korlátozza a versenyt).</p> <p>T Rögzíti, hogy a vállalatok jelentős része magántulajdonba került (privatizáció történt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az állam eladta a vállalatok jelentős részét, a vállalatok egy része külföldi tulajdonba került, a vállalatok egy része tönkrement, a privatizációt visszaélések kísérték).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt Magyarország gazdasági kapcsolatainak átalakulására vonatkozóan (pl. a többi volt szocialista országgal való kereskedelem visszaesett, Németország vált a fő külkereskedelmi partnerré, jelentőssé vált a nyugati tőke beáramlása), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez összefüggött a politikai kapcsolatrendszer átalakulásával / a KGST megszűnésével / a Szovjetunió felbomlásával).</p> <p>T Rögzít egy (a forrásokban nem szereplő) gazdasági nehézséget (pl. magas államadósság, kiterjedt feketegazdaság, jelentős regionális különbségek), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az államadósság felhalmozódása a Kádár-korszakban kezdődött / egyik</p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

	<p>ösztönzője volt a rendszerváltásnak, az 1990-es évek második felében sikerült csökkenteni az államadósságot, a feketegazdaság miatt az állam adóbevételektől esik el, a fejletlen régiókban magas a munkanélküliség / alacsony szintű a fogyasztás).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, adatok, grafikon) lelőhelyei:

3. feladat:

A képek forrása: commons.wikimedia.org, histoire.fdesouche.com, ww.ntk.hu

4. feladat

A képek forrása: commons.wikimedia.org

5. feladat: A képek forrása: commons.wikimedia.org

8. feladat: A grafikonok forrása: www.ntk.hu

13. feladat: A kép forrása: forums.totalwar.com

14. feladat: A képek forrása: commons.wikimedia.org, www.picstopin.com

16. A képek forrásai:

gyáarak: flickr.com,

részvényjegy: gyujtemeny.vatera.hu

18. feladat: A képek forrása: keptar.oszk.hu, commons.wikimedia.org, mek.niif.hu

22. A grafikonok forrásai:

Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Budapest, 2003.

Századok statisztikája. Központi Statisztikai Hivatal, 2001.